

ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

УДК 37:378:37.06

DOI:

Олена Третяк, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін,
Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка
Дмитро Чебоненко, студент філологічного факультету
Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка
Станіслав Чебоненко, кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор Академії Державної пенітенціарної служби

ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

У статті представлений аналіз участі українських студентів в міжнародних програмах, що сприяють інтеграційним процесам та виклики, що виникають на цьому шляху, а також висвітлені підходи до навчання студентів, що дозволяють забезпечити належну якість освіти та освітньої діяльності. Наведений перелік умов, виконання яких сприяє інтеграції здобувачів вищої освіти в європейський освітній простір, до яких віднесені: визначення очікуваних результатів навчання; удосконалення змісту освітніх програм; виконання вимог для забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; навчальні ресурси та внутрішній і зовнішній моніторинг успішності та досягнень студентів; урахування запитів роботодавців тощо.

Ключові слова: європейський освітній простір; програма Еразмус+; інтеграція; заклади вищої освіти; ринок праці; освітні e-технології.

Лім. II.

Olena Tretyak, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Pedagogics and Methodology of Teaching of History and Social Disciplines Department,
Taras Shevchenko National University "Chernihiv Collegium"
Dmytro Chebonenko, Student of Philological Faculty
Taras Shevchenko National University "Chernihiv Collegium"
Stanislav Chebonenko, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor,
Vice-Rector of Academy of the State Penitentiary Service

INTEGRATION OF STUDENTAL YOUTH IN EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE: POSSIBILITIES AND CHALLENGES

An analysis of the Ukrainian students' participation in the international programs that promote integration processes and challenges that arise along this way are presented in the article. Approaches to teaching students that provide the right quality of education and educational activities are also highlighted. Challenges that take place in integrating the students into the European educational space are outlined. These challenges are related to: modernization of educational programs; use of modern information and communication technologies; limited information concerning international cooperation; inconsistency of domestic legislation with modern tendencies of European integration; limited opportunities for higher educational institutions to distribute their own revenues, etc. It has been revealed that no more than two percent of Ukrainian students participate in academic mobility programs. It is stated that academic mobility programs are made for a short period of study and allow participants of academic mobility programs to get acquainted with: a system of employment abroad; using digital learning tools; open source software materials; ways of cooperation in the field of youth policy and sports; information and communication means for the development of language competences; European integration processes, etc. Mentioned educational computer technologies that are widely spread in teaching system and are a characteristic feature of modern world's and European education system. The list of conditions that promotes the students' integration into European educational space is given. It includes: identification of expected learning outcomes; improving the essence of educational programs; fulfillment of requirements for ensuring the quality of educational activity and the quality of higher education; learning resources and internal and external monitoring of the students' achievements progress and achievements; taking into account the employers' requests and so on.

Keywords: European educational space; Erasmus + program; an integration; higher educational institutions; labor market; educational e-technologies.

Постановка проблеми. Сьогодні український та європейський ринки праці висувають до здобувачів вищої освіти високі вимоги, що торкаються наявності у них галузевих компетентностей, необхідного рівня кваліфікації, сформованості європейських

цінностей, громадянської активності тощо. З метою підтримки талановитих українських студентів та магістрантів в їх прагненні здобути освіту, що відповідає європейським стандартам та ознайомлення з потребами ринку праці та сприяння інтеграції молоді до Європейського Союзу, запроваджується програма Еразмус+. Водночас участь українських здобувачів вищої освіти в цій програмі не носить масовий характер, а тому, в Україні, заклади вищої освіти (далі – ЗВО) мають функціонувати на рівні, який би забезпечував європейські стандарти щодо якості вищої освіти та задовольняв запити як здобувачів вищої освіти, так і роботодавців, процеси євроінтеграції спрямовані на зміцнення зв'язків між вищою освітою та суспільством.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Інтеграція молоді в європейський освітній простір знайшла віддзеркалення в монографічному дослідженні, що проводилося під керівництвом Ф.Г. Ващука (2011 р.). Оцінюючи стан формування єдиного європейського освітнього і наукового простору, автори монографії зосереджували увагу на недосконалості законодавства України “Про вищу освіту”, в якому відсутні норми, що регламентують як формальну, так і неформальну освіту, академічну мобільність, встановлення рівнів вищої освіти відповідно до європейських вимог та ін. [3]. Прийняті Закон України “Про вищу освіту” (2014 р.) та Закон України “Про освіту” (2017 р.) дозволили врегулювати усі ці моменти. А.В. Прохоров розглядав інноваційний розвиток університетів під кутом привабливості його цінностей і корпоративної культури для потенційних споживачів та замовників освітніх послуг. Серед проблем функціонування вищої освіти вирізняє ті, що пов'язані з формуванням корпоративної культури, конкуренцією, інтернаціоналізацією, академічним капіталом. Наголошував на підміні академічних цінностей через академічний капіталізм, коли академічні цінності підміняються ринковими цінностями, а конкурентність між закладами вищої освіти нагадує боротьбу за індивідуальну перевагу. При цьому університети, через недостатність державного фінансування, підштовхують до збільшення кількості іноземних студентів та прагнення отримати додаткові кошти від грантів [7]. К.І. Кириченко досліджуючи об'єктивні та суб'єктивні протиріччя, що виникають під час інтеграції національної системи освіти до європейського освітнього простору, пов'язував їх з рамками кваліфікацій, співвідношенням національних документів про освіту, забезпеченням якості освіти [4]. Крістіан

Тюн наводив стандарти і рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти в Європейському просторі вищої освіти, сподіваючись на те, що вони є “першим кроком на шляху до створення загальноприйнятої системи цінностей, сподівань та зразкової практики щодо якості та її забезпечення” [10, 4]. Є. Бородін вказує на те, що “Відповідно до домовленостей України та ЄС обидві сторони визначили за необхідне “заохочувати співробітництво та обмін досвідом в галузі молодіжної політики та неформальної освіти для молоді” [2, 39].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових публікацій в сфері забезпечення якості вищої освіти в Україні та інтеграції студентської молоді в європейський освітній простір показав, що хоча студентів і залучають до участі в програмах Еразмус+, все ще мають місце виклики, що торкаються: управління освітніми змінами; зовнішніх зв'язків закладів вищої освіти; розвитку у студентів професійних компетентностей; формування європейських цінностей та інноваційного мислення, розвитком інновацій та обміном успішними практиками.

Метою статті є розгляд підходів до навчання здобувачів вищої освіти, що сприяють їх інтеграції в європейський освітній простір.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість вищої освіти має створювати передумови для успішної адаптації фахівців до професійної діяльності, задоволення потреб роботодавців в працівниках, які спроможні на творчу, продуктивну діяльність, саморозвиток та самоконтроль, адекватну вимогам часу рефлексію на труднощі, що виникають у різних сферах суспільних та виробничих відносин. Європейський освітній простір стає все більш відкритим та досяжним для української спільноти, яка поступово реалізує концепції та програми розвитку, що сприяють євроінтеграції, долає виклики, що постають на цьому шляху.

Зокрема, С. Шитікова і Ж. Таланова на основі аналізу реалізованих проектів Еразмус+ протягом 1993 – 2014 рр. до викликів суб'єктивного характеру, що поставали перед вітчизняними ЗВО і заважали системно реалізовувати міжнародні проекти, називали такі, як:

- застосування застарілих підходів щодо створення та модернізації освітніх програм без використання сучасної методології Тюнінгу на основі компетентнісного підходу, принципу модуляризації, а в робочих програмах навчальних дисциплін – не визначаються результати навчання;
- до реалізації проектів не достатньою мірою

ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

залучаються здобувачі вищої освіти та наукових ступенів (студенти, слухачі, аспіранти) на всіх стадіях проекту;

- повною мірою не використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології для просування освітніх програм в Інтернет-просторі та надається обмежена інформація щодо міжнародного співробітництва, не виконуються правила візуалізації Програми Темпус;

- результати проектів Програми Темпус не представлені на Інтернет-сайті ЗВО, ані на інших ресурсах, тим більше англійською мовою [11].

Серед викликів об'єктивного характеру щодо процесу запровадження результатів проектів, науковці виділяли такі, як:

- невідповідність вітчизняного законодавства сучасним тенденціям євроінтеграції, рекомендаціям Європейського простору вищої освіти щодо: підготовки в аспірантурі докторів філософії (PhD); наявних державних та галузевих стандартів вищої освіти, напрямів і спеціальностей, переліку нормативних навчальних дисциплін, що заважає автономії ЗВО та гнучкості в розробленні та реалізації спільних програм;

- ускладненість та обмеженість у розпорядженні власними надходженнями – коштами спеціального фонду, до яких відносяться й кошти технічної допомоги ЄС, що практично унеможливує виконання ролі розпорядника гранту – координатора проекту та змушує шукати європейський університет на роль апліканта-координатора та віддавати йому керівництво проектом [11].

Для подолання цих викликів, не відхиляючись від взятого курсу на євроінтеграцію, Україна впроваджує в життя концепції, що виникли в рамках Болонського та Лісабонського процесів і реалізація яких спрямована на інтеграцію українського освітнього простору до світового та європейського. Ці концепції знайшли віддзеркалення в Законі України “Про вищу освіту” (2014 р.), Законі України “Про освіту” (2017 р.), Законі України “Про професійну (професійно-технічну) освіту” (1998 р., із змінами внесеними згідно з Законами), постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”, постановах Кабінету Міністрів України щодо академічної мобільності тощо. Таким чином, сьогодні в Україні, на законодавчому рівні, врегульовані положення, що стосуються: формальної, неформальної та інформальної освіти; підготовки здобувачів вищої

освіти на різних рівнях (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук); запровадження Європейської кредитно-трансфертної системи; розробки освітньо-професійних та освітньо-наукових програм для підготовки здобувачів вищої освіти з урахуванням компетентнісного підходу та ін.

До викликів, концептуальне вирішення яких на часі залишається актуальним, можна віднести ті, що передбачають визнання результатів неформального та інформального навчання, узгодження національних рівнів кваліфікацій із європейськими. Водночас для розв'язання цих нагальних проблем, здійснюються конкретні кроки. Прикладом цьому є прийняття постанови Кабінетом Міністрів України від 05 грудня 2018 р. № 1029 “Деякі питання Національного агентства кваліфікацій”. Серед інших повноважень, до повноважень цього агентства віднесено здійснення міжнародного співробітництва у сфері кваліфікацій з метою гармонізації Національної рамки кваліфікацій з відповідними міжнародними документами, а також розроблення критеріїв та процедури визнання професійних кваліфікацій, здобутих в іноземних державах.

Водночас Міністерство освіти і науки України, своїми наказами затверджує стандарти вищої освіти за спеціальностями для різних рівнів вищої освіти. Ці стандарти визначають: об'єкт вивчення; цілі навчання; теоретичний зміст предметної області; методи, методики та технології; інструменти та обладнання; інформаційні ресурси; перелік компетентностей випускника; результати навчання; вимоги до наявності системи внутрішнього освітньої діяльності та якості вищої освіти. Зазначена система забезпечення якості, крім іншого, передбачає: моніторинг освітніх програм та їх перегляд; оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників ЗВО та забезпечення підвищення їх кваліфікації; наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та інформаційних систем для його ефективного управління та ін. Система забезпечення ЗВО якості освітньої діяльності та якості вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [6].

Усе це вказує на те, що в Україні послідовно запроваджуються європейські підходи щодо створення умов для забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти відповідно засад Болонського процесу та Лісабонської стратегії,

серед цілей яких є поліпшення мобільності та підвищення престижності європейської вищої школи. Залучення українських студентів до міжнародних програм, у тому числі й Програми Еразмус+, покликано сприяти інтеграції національної системи освіти в європейський освітній простір, підтримці талановитої молоді.

Статистика свідчить про те, що, наприклад, за результатами конкурсів Програми Еразмус+ KA1, що реалізувалися протягом 2015 – 2018 рр. 2885 українських студентів (бакалаврів, магістрів, аспірантів) поїхали на навчання, а 2386 працівників отримали можливість викладати та підвищувати кваліфікацію в університетах Австрії, Бельгії, Нідерландів, Великобританії, Іспанії, Швеції, Франції, Італії, Німеччини та Португалії та інших країнах-членах програми Еразмус+ [8].

Міжнародна академічна мобільність передбачає короткострокові програми обміну: на навчання (3 – 12 міс.) та на практику (2 – 12 міс.) для українських (молодших) бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів; викладання / підвищення кваліфікації / на стажування (від 5 днів до 2 міс.) для викладачів та працівників закладів вищої освіти [1].

Наведені вище дані вказують на те, що програми академічної мобільності поширюються, хоча й не охоплюють більшість здобувачів вищої освіти, які навчаються в Україні. Так, на сайті Міністерства освіти і науки України наведено інформацію за результатами вступної кампанії 2018 року, згідно з якою у 2018 році кількість студентів, які були прийняті на навчання до 652 ЗВО становила 310 326 осіб, а тих які навчаються – 1 522 250 осіб. Це дозволяє зробити висновок, що для 98% студентів, які навчаються в Україні, поки що відсутня можливість брати участь в програмах академічної мобільності та навчатися, хоча б і не тривалий час, за кордоном. Крім цього, за інформацією Національного Еразмус+ офісу в Україні, за 2014 – 2018 рр., за результатами конкурсів на спільні магістерські програми EMJMD отримали гранти 191 кандидатів, а 14 – на спільні докторські програми EMJDP.

Цілком логічно, що кожна країна, або об'єднання країн, прагнуть, в першу чергу, вирішити власні проблеми щодо кадрового забезпечення, а відтак, зацікавленість у фахівцях характеризується прагненням продемонструвати певні стандарти освіти, націлити на виконання вимог, що дозволяють випускнику ЗВО, у подальшому, працевлаштуватися за кордоном або бути конкурентоспроможним на внутрішньому ринку праці.

Поряд із законодавчим врегулюванням

інтеграційних процесів в освітньому просторі, важливим є визначення пріоритетів в орієнтації самої мети навчання – перевага теоретичної чи практичної складової підготовки здобувачів вищої освіти. Від цього залежить використання тих або інших форм, методів та технологій навчання. І. Семенець-Орлова наголошує на тому, що “сьогодні освіченою вважається та людина, яка навчилася вчитися, змінюватися, яка ясно розуміє, що жодне знання не надійде, що тільки процес пошуку знань дає основу для надійності” [9, 270].

Новели, прийняті останнім часом у сфері наукової діяльності ЗВО, орієнтовані на комерціалізацію наукових досліджень, поширення здобутків вітчизняних науковців у світовий освітній простір через розміщення наукових публікацій на платформах журналів, що індексуються в наукометричних базах. Підтвердженням цьому є: постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 652 “Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності”, в якій серед шести показників для виставлення атестаційної оцінки три орієнтовані на наукометричні бази даних “Scopus” або “Web of Science”; наказ Міністерства науки і освіти України від 15.01.2018 № 32 “Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України», в якому регламентований порядок заснування наукового видання категорії “А” або “Б”, що передбачає, зокрема, входження видання на Платформу “Scopus” та/або “Web of Science” та наявність публікацій у членів редакційної колегії у виданнях, включених до Web of Science Core Collection та/або Scopus та ін.

У той же час, кількість журналів України, що індексуються в наукометричних базах даних “Scopus” або “Web of Science” станом на лютий 2019 року невелика і складає 108 видань. Серед тих журналів, що індексуються у вище згаданих наукометричних базах, дев'ять видань (“Физическое воспитание студентов”; “Pedagogics, Psylogy, Medical-Biological problems of Physical Training and Sports”; “Новітня освіта”; “Інформаційні технології і засоби навчання” та ін.) відносяться до соціальних наук (соціологія, соціальна психологія, педагогіка, право, політологія, політична економія, історія, етнологія та ін.). Серед цих журналів декілька з галузі знань “Освіта” та “Право”. Усе це посилює конкурентність серед дописувачів, які повинні подавати наукові статті до українських фахових видань, що з 2020 року мають увійти в категорію “А” чи “Б”.

Комерціалізація торкнулася не лише наукових публікацій. Кількість студентів, які отримують у 2018 – 2019 навчальному році академічні стипендії дорівнює 141 158 осіб, що від загальної кількості тих, хто навчається, становить лише 9,27%. Студенти, які поступили на навчання за державним замовленням вимушені змагатися між собою за бали, щоб отримати стипендію. Боротьба ця часто носить характер, що нагадує штовханину в черзі, де перемагають не ті, хто більше знає, а ті, хто більше “подобається” викладачам. Змінити цю ситуацію можливо за рахунок подвійного оцінювання знань студентів із залученням інших викладачів, проведення тестового контролю.

Окремо необхідно зупинитися на сучасних освітніх комп’ютерних технологіях, що все більше поширюються в системі викладання і які є ознакою сучасної світової та європейської системи навчання. Виступаючи в якості споживачів освітніх послуг, студенти все більше відчувають на собі переваги та недоліки використання цих технологій. У монографічному дослідженні опублікованому за редакцією Ф.Г. Ващука зазначається, що для розширення міжнародних контактів “Широкого застосування в цьому руслі набули технології слайд-лекцій, комп’ютерного тестування, дистанційного навчання, електронні підручники і навчальні матеріали, міжнародні освітні програми... Сучасний рівень розвитку технічних засобів у повідомленні студентам навчальної інформації веде до помітного витіснення традиційних форм подання матеріалу мультимедійними технологіями. Активних форм набуло проведення різних занять за слайдтехнологією... В університеті створено власне методичне забезпечення процесу підготовки та проведення лекцій з використанням сучасних мультимедійних технологій. Можливість отримання студентами електронних копій лекцій у бібліотеці університету веде до інтенсифікації навчального процесу внаслідок вивільнення часу на конспектування під час проведення лекцій та використання його на спілкування з викладачами і з’ясування актуальних питань. Серед основних технологій, на яких базується створення інноваційно-освітніх ресурсів, значне місце належить мультимедійним технологіям, що широко використовуються під час дистанційного навчання” [3, 17]. Крім цього, автори монографії констатують, що “Застосування комп’ютерних технологій сприяє підвищенню рівня самоосвіти, мотивації навчальної діяльності і створює абсолютно нові перспективи для творчості, отримання й закріплення різних професійних навичок і відповідає соціальному замовленню, яке

держава пред’являє до вищих навчальних закладів. Використання системи мультимедіа дає змогу об’єднати можливості комп’ютера і знання викладача для створення електронних підручників із мобільним доступом до інформації” [3, 18].

Серед переваг використання інтерактивних технологій у порівнянні з традиційними називають: якісно нову взаємодію викладача зі студентами денної та заочної форм навчання через планування, організацію та контроль самостійної роботи студентів; тестові технології оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами поточного та підсумкового контролю, в тому числі і для контролю залишкових знань; створення дистанційних курсів із різних дисциплін з використанням програмного забезпечення; розроблення електронних підручників, навчальних і навчально-методичних посібників; володіння комп’ютерною технікою на рівні сучасних вимог тощо [3].

У той же час, вважається, що “навчання через систему комп’ютерного зв’язку – це, образно кажучи, “макдональдне” навчання. Воно може ефективно виконувати свою функцію лише як одна з форм самостійної роботи студента і ніколи не замінить живого спілкування викладача зі студентом” [3, 65].

З усього цього можна зробити висновок, що з одного боку, без застосування комп’ютерних технологій неможливо підготувати сучасного фахівця, а з іншого – самі по собі комп’ютерні технології є лише інструментом, засобом подачі матеріалу та контролю викладачем за його засвоєнням, а також способом самостійного отримання інформації та самоконтролю студентом за рівнем оволодіння ним знаннями та вміннями. Важливу роль при цьому мають відігравати е-підручники. Широке застосування е-підручників ускладнюється відсутністю єдиного підходу щодо оформлення їх інтерфейсу, дотримання технічних і функціональних вимог тощо, що були б прийняті на рівні Міністерства освіти і науки України.

Водночас для використання комп’ютерних технологій має функціонувати потужне матеріально-технічне та програмне забезпечення, бути навчені викладачі, спроможні використовувати ці технології. Слід також відзначити, що не всі ЗВО мають у достатній кількості приміщення обладнані комп’ютерами не старшими за 8 років з ліцензованим програмним забезпеченням.

Ще однією з проблем, що виникають на шляху інтеграції національної системи освіти в європейський освітній простір є визнання сторонами періодів навчання за освітньо-

ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

професійними або освітньо-науковими програмами в іншій країні відповідно до Лісабонської конвенції прийнятої 11 квітня 1997 року, а також дотримання європейських стандартів якості вищої освіти, рейтингового престижу закладу вищої освіти.

Без володіння іноземною мовою студент не може брати участь у програмі академічної мобільності, опрацьовувати програмні матеріали з Інтернету, що переважно написані англійською мовою. Усе це потребує практичної підготовки студентів до використання іноземної мови, формування у них навичок комунікації у ситуаціях професійної взаємодії. Ідеальним варіантом для вивчення студентами іноземної мови є залучення до викладання носіїв цієї мови. Це безумовно підвищить конкурентоспроможність випускників ЗВО на ринку праці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновки, що в основу навчання здобувачів вищої освіти, які сприяють досягненню високого рівня якості вищої освіти та освітньої діяльності, можуть бути покладені підходи, що забезпечують використання:

- комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, електронних підручників, мультимедійних аудиторій, що сприяє акумуляції навчального контенту та його візуалізації, організації дистанційного навчання та самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- інтерактивних форм проведення занять (ігрові методи; проблемне навчання; інформаційно-комунікативні технології) із орієнтацією на індивідуальну та групову роботу студентів;

- поєднання теоретичного та практичного навчання студентів;

- дослідницьких завдань для розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти, самостійності у формуванні власної точки зору, дотримання академічної доброчесності;

- внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення контролю якості надання освітніх послуг в ЗВО для оцінювання запланованих результатів навчання на рівні освітніх програм відповідно до стандартів і рекомендацій із забезпечення якості освіти в європейському просторі вищої освіти. Залучення студентів та органів студентського самоврядування, науково-педагогічних працівників та роботодавців, структурних підрозділів ЗВО для забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності;

- спільних освітніх програм для видання подвійних дипломів, які розширюють можливості для інтеграції осіб з вищою освітою в міжнародний

ринку праці, у тому числі і через володіння англійською мовою та іншими мовами Європейського Союзу;

- сучасного інформаційно-бібліографічного обслуговування, що ґрунтується на широкому спектрі цифрової джерельної інформації, бібліометрії, Internet-ресурсах, комп'ютерних технологіях, електронних версіях наукових видань, цифровому репозитарію тощо;

- участі в різноманітних програмах міжнародних фондів та програмах наукового обміну та обміну досвідом реалізації проектів, у тому числі Програм Еразмус+;

- підвищення кваліфікації викладачів відповідно до принципів і положень Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору тощо.

Предметом подальших досліджень є методика визнання результатів неформального та інформального навчання, узгодження національних рівнів кваліфікацій із європейськими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічна мобільність. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/kal-navchalna-mobilnist.html> (дата звернення: 10.02.2019).

2. Бородин Є. Вплив євроінтеграції на молодіжну політику в Україні: законотворчий аспект. Актуальні проблеми Європейської інтеграції та Євроатлантичного співробітництва України: матеріали 14-ї регіон. наук.-практ. конф. 18 трав. 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро, 2017. С. 39–42.

3. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія / за заг. ред. Ф. Г. Вашука. Серія: Євроінтеграція: український вимір. Вип. 16. Ужгород, 2011. 560 с.

4. Кириченко К. І. Проблеми інтеграції національної системи освіти до європейського освітнього простору. Аспекти публічного управління. №11–12(25–26) листопад-грудень 2015. URL: <file:///C:/Users/Comp%201/Downloads/217-Текст%20статті-217-1-10-20160416.pdf> (дата звернення: 01.03.2019).

5. Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні: конвенція від 11.04.1997. Лісабон. Збірка договорів Ради Європи. Парламентське видавництво. Київ, 2000. Закон України від 03.12.1999 р. №1273-XIV (1273-14). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308 (дата звернення: 11.02.2019).

6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 “Право” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS31206.html (дата звернення: 15.03.2019).

7. Прохоров А. В. Новые экономические ценности высшего образования. Гаудеамус. Тамбов. 2012. №1(19). С.22–27.

8. Результати конкурсів Програми Еразмус+ KA1:

ІНТЕГРАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Академічна мобільність 2014-2018 рр. в Україні. URL: http://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/Результати_конкурсів_KA1_2015-2018.pdf (дата звернення: 10.02.2019).

9. Семенець-Орлова І. Актуальні методи організаційного розвитку ВНЗ в контексті інтеграції України в Європейський освітній простір. Актуальні проблеми Європейської інтеграції та Євроатлантичного співробітництва України : матеріали 14-ї регіон. наук.-практ. конф. 18 трав. 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро, 2017. С. 270–273.

10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Київ, 2006. 35 с.

11. Шитікова С., Таланова Ж. Огляд Реалізації проєктів програми Темпус: Більше 20 років в Україні 1993–2014 рр. : Інформаційний бюлетень. Київ, 2015. URL: file:///C:/Users/Comp%201/Downloads/TempusUkraine_Overview_UA.PDF (дата звернення: 15.03.2019).

REFERENCES

1. Akademichna mobilnist [Academic mobility]. Available at: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka1-navchalna-mobilnist.html> (accessed: 10 Feb. 2019). [in Ukrainian].

2. Borodin, Ye. (2017). Vplyv yevrointehratsii na molodizhnu polityku v Ukraini: zakonotvorchiy aspekt [Influence of Eurointegration on youth policy in Ukraine: legislative aspect]. *Aktualni problemy Yevropeiskoi intehratsii ta Yevroatlantychnoho spivrobitnytstva Ukrainy : materialy 14-yi rehion. nauk.-prakt. konf. 18 trav. 2017 r., m. Dnipro* – Actual problems of European integration and Euro-Atlantic cooperation of Ukraine: Proceedings of the 14th Regional Scientific and Practical Conference May 18. 2017. (Ed.). Prokopenko L. L. (pp. 39–42). Dnipro. [in Ukrainian].

3. *Intehratsiia v yevropeyskyi osvittii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy: monohrafiia* [Integration into the European educational space: achievements, problems, perspectives: monohraf]. (Ed.). Vashchuk F. H. *Series: European integration: Ukrainian Dimension*. Vol. 16. Uzhhorod, 2011. 560 p. [in Ukrainian].

4. Kyrychenko, K. I. (2015). Problemy intehratsii natsionalnoi systemy osvity do yevropeiskoho osvittnoho prostoru [Problems of integration of national education system into European educational space]. *Aspects of public administration*. No. 11–12(25–26) November-December 2015. Available at: <file:///C:/Users/Comp%201/Downloads/217-Tekst%20statti-217-1-10-20160416.pdf> (accessed: 01 Mar. 2019). [in Ukrainian].

5. Pro vyznannia kvalifikatsii z vyshchoi osvity v yevropeiskomu rehioni [On recognizing higher educational qualifications in European region]: Convention of 11.04.1997. Lisbon. A collection of Treaties of the Council of Europe. Parliamentary Publishing House. Kyiv, 2000. Law of Ukraine dated December 3, 1999. №1273-XIV (1273-14). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308 (accessed: 11 Feb. 2019). [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 081 “Pravo” dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [On Approval of the Standard of Higher Education on the specialty 081 “Law” for the first (bachelor) level of higher education]: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 12.12.2018 r. №1379. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS31206.html (accessed: 15 Mar. 2019). [in Ukrainian].

7. Prokhorov, A. V. (2012). *Novye ekonomicheskie tseennosti vysshego obrazovaniya* [New economic values of higher education]. *Gaudeamus*. Tambov. No.1(19), pp. 22–27. [in Russian].

8. Rezultaty konkursiv Prohramy Erazmus+ KA1: Akademichna mobilnist 2014-2018 rr. v Ukraini [The results of the contest of program Erazmus + KA1: Academic Mobility 2014-2018 in Ukraine]. Available at: http://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/Rezultaty_konkursiv_KA1_2015-2018.pdf (accessed: 10 Feb. 2019). [in Ukrainian].

9. Semenets-Orlova, I. (2017). Aktualni metody orhanizatsiinoho rozvytku VNZ v konteksti intehratsii Ukrainy v Yevropeyskyi osvittniy prostir [Actual methods of organizational development of higher educational institutions in the context of Ukraine’s integration into European educational space]. *Aktualni problemy Yevropeiskoi intehratsii ta Yevroatlantychnoho spivrobitnytstva Ukrainy : materialy 14-yi rehion. nauk.-prakt. konf. 18 trav. 2017 r., m. Dnipro* – Actual problems of European integration and Euro-Atlantic cooperation of Ukraine: Proceedings of the 14th Regional Scientific and Practical Conference May 18, 2017, (pp. 270–273). (Ed.). Prokopenko L. L. Dnipro. [in Ukrainian].

10. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and Recommendations for Quality Assuring in European Area of Higher Education]. Kyiv, 2006. 35 p. [in Ukrainian].

11. Shytikova, S. & Talanova, Zh. (2015). Ohliad Realizatsii proektiv prohramy Tempus: Bilshе 20 rokiv v Ukraini 1993–2014 rr. [Review of implementation of Tempus program: More than 20 years in Ukraine for 1993-2014]: Newsletter. Kyiv. Available at: file:///C:/Users/Comp%201/Downloads/TempusUkraine_Overview_UA.PDF (accessed: 15 Mar. 2019). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 03.05.2019

“Ми знаходимо в житті лише те, що самі вкладаємо в нього”.

Ральф Волдо Емерсон
американський поет, філософ

